

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

Minister

Nina Fellman

Föredragande

Valadministratör

Casper Wrede

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 62

Nya riktlinjer för fördelningen av stöd för politisk verksamhet och information från år 2020.

ÅLR 2016/404

Landskapsregeringen beslöt om nya riktlinjer för fördelningen av det stöd för politisk verksamhet och information som beviljas de politiska organisationerna. De nya riktlinjerna ska tillämpas från och med år 2020 och ska införas i motiveringarna till aktuellt budgetmoment (BM 23200).

Beslutet innebär att en del av anslaget fortsättningsvis kan användas som stöd för riksdagsledamotens verksamhet. Av den återstående delen avsätts 10 % till en *jämställdhetsbonus* som fördelas enligt särskilda bestämmelser. Resterande 90 % fördelas som tidigare mellan de politiska organisationerna enligt antalet mandat i lagtinget.

Jämställdhetsbonusen fördelas mellan de politiska organisationer som hade jämställda kandidatlistor i det senaste lagtingsvalet. Fördelningen sker proportionellt enligt de aktuella organisationernas mandat i lagtinget. Med jämställd kandidatlista menas en lista som har lika många kvinnliga som manliga kandidater, eller en differens om högst en om antalet kandidater är udda.

Ytterligare bakgrund för beslutet finns i **Bilaga 1**.

Redovisning över användningen av stöden ska inlämnas enligt samma bestämmelser som tidigare. Över användningen av det stöd som betalats som jämställdhetsbonus krävs ingen särskild redovisning.

Beslöts beakta de nya riktlinjerna vid beredningen av landskapets budgetförslag 2020.

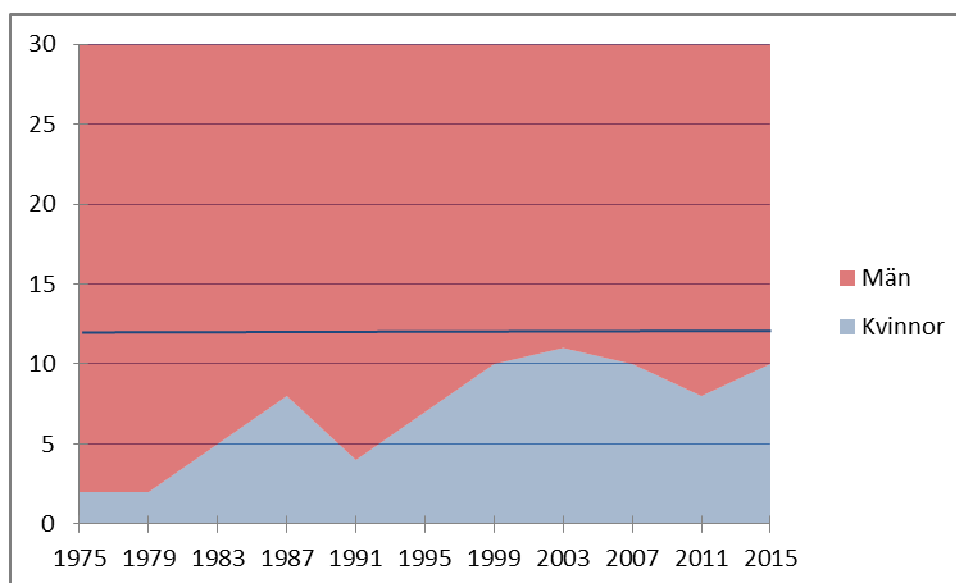
Pm om fördelningen av bidrag för *understödjande av politisk verksamhet och information*. Nya riktlinjer från år 2020:

Jämställdhetsbonus

Bakgrund

Syftet med de nya riktlinjerna och en jämställdhetsbonus är att bidra till ett mera jämställt lagting efter valet 2019. Det har rått stor enighet också inom lagtinget om att jämställdheten behöver öka. Utvecklingen var länge positiv, men tycks nu stampa på stället.

Fig. 1. Antal kvinnor och män i lagtinget 1975–2015

Målsättningen är en representation som motsvarar jämställdhetslagens fastställda nivå för icke-folkvalda organ om minst 40 % av vardera könet. Samtidigt ska väljarnas fria val respekteras och någon form av kvotering eller andra krav har därför inte ansetts önskvärt. Målet måste uppnås med andra medel.

De nya riktlinjerna utgår från ståndpunkten att jämställdhetsarbetet måste ha sin startpunkt i de politiska organisationerna själva. Reglerna är ämnade att uppmuntra till ett aktivt jämställdhetsarbete redan i kandidatnomineringskedet. Förhoppningen är att förslaget ska sporra till jämställda kandidatlistor och i förlängningen flera röster på underrepresenterat kön i alla grupperingar, och i slutändan ett mera jämställt lagting.

I kommunerna saknas samma möjligheter till ekonomiska incitament som i lagtingssammanhang, men flera kommuner har reagerat positivt på de framförda förslagen. Det finns därför anledning att hoppas att man i kommunerna kan sträva till samma mål även utan ekonomiska incitament, t.ex. genom att de lokala aktörerna sinsemellan

kommer överens om att kandidatlistorna ska vara jämställda. Det finns för den delen några kommuner vars fullmäktige för närvarande uppfyller målet om minst 40 % av vardera könet.

De etablerade politiska föreningarna i lagtinget kan också ställa krav på lika representation på de listor som ställs upp i kommuner av lokala föreningar i den etablerade föreningens namn.

Nuvarande bestämmelser

Nuvarande grund för fördelningen av bidrag för *understödjande av politisk verksamhet och information* är att bidraget fördelas proportionellt enligt antalet mandat i lagtinget. Bestämmelserna finns i budgetmotiveringar och i tillämpningsbeslut. Medlen motsvarar 1/200 av de medel som i statens budget anslås för politisk verksamhet och information. En del av medlen reserveras som stöd för riksdagsledamotens verksamhet. Beslut om fördelningen fattas av handläggande tjänsteman, utan föredragning. Mottagarna ska redovisa för användningen av medlen.

Ny fördelningspraxis

Praxis för fördelningen ändras från och med år 2020. Ändringen innebär att bidraget delas i två delar:

- **En grunddel om 90 % av bidragssumman,**
- **En jämställdhetsbonus om 10 % av bidragssumman.**

Fördelningen ska göras enligt följande förfarande:

- **Grunddelen** fördelas enligt nuvarande principer mellan de aktuella aktörerna (etablerade politiska föreningar och valmansföreningar), alltså enligt antalet mandat i lagtinget. För varje mandat erhålls en lika stor del av grundbidraget.
- **Jämställdhetsbonusen** delas mellan de aktörer som hade en jämn könsfördelning bland sina kandidater i det senaste lagtingsvalet. Med en jämn könsfördelning menas lika många kandidater av vardera könet, eller en differens om högst en ifall antalet kandidater är udda.

Fördelningen av jämställdhetsbonusen görs också utgående från antalet mandat, men således enbart mellan de aktörer (politiska organisationer eller valmansföreningar) som uppfyller kriteriet om jämn könsfördelning mellan kandidaterna. Endast de mandat som dessa aktörer har tas i beaktande.

Om de aktörer som uppfyller kriteriet tillsammans har fått t.ex. 27 mandat, divideras den avsatta bonussumman med 27, och den så erhållna kvoten multipliceras för varje aktör som kvalificerat sig med dess antal mandat.

Valförbund saknar betydelse vid fördelningen. Varje aktör behandlas skilt för sig även om de ingått valförbund. I övrigt har det ingen betydelse om en aktör (en etablerad politisk förening) har ställt upp sina kandidater på en eller flera listor.

En utgångspunkt för bestämmelserna är att de ska vara tydliga och klara, det ska vara enkelt för alla att konstatera uppfyllelsen. De ska inte ge utrymme för bedömningar av något slag. Inom landskapsförvaltningen ska fördelningen av jämställdhetsbonusen kunna fastställas på tjänstemannanivå.

Nedan framgår jämställdhetssituationen i samband med lagtingsvalet 2015.

Fig. 2. Jämställdheten i lagtingsvalet 2015

Organisation	Antal kandidater	Antal kv/m	Andel (%) kv/m	Invalda kv/m
Lib	50	19/31	38,0/62,0	3/4
C	41	17/24	41,5/58,5	2/5
S	53	30/23	56,6/43,4	4/1
M	35	13/22	37,1/62,9	1/4
ObS	34	10/24	29,4/70,6	0/3
ÅF	32	9/23	28,1/71,9	0/2
ÅD	4	0/4	0,0/100,0	0/1
HI	5	4/1	80,0/20,0	0/0
Totalt	254	102/152	40,2/59,8	10/20

Beredningen av förslaget

Landskapsregeringen tillsatte hösten 2014 en arbetsgrupp med uppgift att se över vissa bestämmelser i vallagen. Arbetsgruppen fick som tilläggsuppgift att presentera förslag ämnade att främja jämställdheten i lagtinget.

Arbetsgruppen avgav sin slutrapport i december 2015. I rapporten presenterades ett förslag om att en jämställdhetsbonus om 10 % skulle avsättas från bidraget för understödande av politisk verksamhet och information. För fördelningen av bidraget presenterades två alternativa förslag.

Slutrapporten skickades på remiss till lagtingsgrupperna innan den presenterades. Endast Lib, M och S svarade. Ingen grupp var negativ till förslaget om att reservera en jämställdhetsbonus, däremot fanns olika åsikter beträffande fördelningen. Störst understöd fick det föreliggande förslaget, i rapporten kallat Alternativ 1.

Under våren 2016 genomgick slutrapporten en omfattande remissbehandling, bland annat vid alla de politiska organisationerna. Ingen av dem har dock avgett något utlåtande om förslaget till jämställdhetsbonus, och ingen annan remissinstans har heller meddelat synpunkter. Ålands Feministparaply gav på eget initiativ ett utlåtande som föreslår krav på minst 40 % kandidater av underrepresenterat kön på kandidatlistorna, samt medel för genusarbete inom tredje sektorn.

I juni 2016 fattade landskapsregeringen följande beslut (Nr 114, ÅLR 2016/404, 302 Rk1a. Protokoll nummer 40 den 7.6.2016):

Landskapsregeringen beslöt på ovan anförda grunder även att i samband med fördelningen av de aktuella budgetmedlen år 2017 utfärda nya riktlinjer för fördelningen från och med år 2020. Fördelningen bör göras enligt alternativ 1 i arbetsgruppens slutrapport. Innan beslutet fattas informeras lagtingsgrupperna om beslutet.

I mars 2017 hölls ett informationstillfälle i lagtinget där de nya riktlinjerna presenterades.

Bestämmelserna om utbetalning och redovisning av de utbetalade stöden ändras inte. Någon särskild redovisning för användningen av utbetald jämställdhetsbonus krävs dock inte.